

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 933/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

395/2010. (VIII. 25.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2009. november 10-én előterjesztett **panaszát** a 2010. augusztus 25-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – az Egri Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. november 10-én postára adott levélben terjesztette elő panaszát.

A panaszos „2009. november 4-én este az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseire való megemlékezésen” vett részt E. városban, az '56-os emlékműnél. A rendezvény végeztével a rendőrök igazoltatták, elkérték személyi igazolványát. Adatait felírták, de ennek okát kérdésre sem közölték vele. Nem közölték az igazoltatás okát sem. A vele szemben fellépő rendőrön nem látott azonosító számot.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A későbbiekben tájékoztatták, hogy szabálysértési eljárást indítanak ellene, ennek okát a panaszos nem érti, álláspontja szerint semmilyen „rendellenes magatartást, törvényellenes cselekményt” nem követett el, a békés gyülekezés jogát pedig az Alkotmány biztosítja.

Álláspontja szerint „az igazoltatás nem zajlott szabályszerűen”, ennek kapcsán hivatkozik a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 20. § (2) bekezdésére. Kiemelte, hogy panaszjogáról sem tájékoztatták az intézkedés során.

A panaszos megjegyzi, hogy az igazoltatás az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján a személyazonosság megállapítására korlátozódhat, ennek igazolását követően „az intézkedés időben tovább nem folytatható”.

A panaszos megjegyzi, hogy még aznap este szeretett volna panaszt tenni, ezért a rendőrkapitányság épületéhez ment, de oda nem engedték be. A panaszos számára nem világos, hogy miért indult vele szemben szabálysértési eljárás, ennek okát nem közölték vele.

A panaszos szerint a személyes adatait anélkül rögzítették, hogy annak jogszerű alapja lett volna, nem volt olyan körülmény, amely az Rtv. 29. § (3) bekezdése szerint az adatrögzítést indokoltá tette volna. Hivatkozott a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 3. § (1) b) pontjára és az 5. § (1) bekezdésére, amely tiltja a jogalap nélküli, készletező adatgyűjtést.

Összefoglalóan elmondta, hogy az intézkedések számára „komoly hátrányt okoztak”, barátai, ismerősei szeme láttára igazoltatták, fülük hallatára „fenyegették meg”, és úgy bántak vele, mint egy bűnözővel, ez számára megalázó is volt. Kérte panasza elbírálását és tájékoztatást arról, hogy az intézkedő rendőrökkel szemben indult-e a sérelmezett intézkedések miatt fegyelmi vagy más eljárás.

II.

1) Az Egri Rendőrkapitányság vezetője válaszlevelében a történéseket – nagy részletességgel – az alábbiak szerint adta elő.

A kérdéses rendezvényt 2009. október 29-én 11 órakor írásban jelentették be az Egri Rendőrkapitányságon 2009. november 4-én 19 órától 20 óra 30 percig tartó időtartamra az [...] az '56-os emlékműhöz. A bejelentés szerint a szervező 50 fő részvételére számított, a rendezvény rendjét 10 fő rendező részvételével kívánták biztosítani. A bejelentő jelezte, hogy a megemlékezők közül kb. 25 fő az Új Magyar Gárda tagja, akik formaruhában vesznek részt a rendezvényen, azonban nem fognak alakzatban állni, és vezényszavak sem fognak elhangzani.

A bejelentés kapcsán 2009. november 2-án 13 órakor egyeztető tárgyalás megtartására került sor. Ezen felhívták a bejelentő figyelmét a Fővárosi Ítéltábla határozatára, amellyel jogerősen feloszlatta a Magyar Gárda Egyesületet, valamint arra, hogy a Magyar Gárda tagjainak a szervezetre utaló magatartása („zászlók, az alatt vonulás, masírozás”), illetve szervezett megjelenése nyilvános helyen szabálysértést valósít meg, vezetőjük ellen pedig büntetőeljárás kezdeményezésének van helye.

A bejelentés tartalma alapján a kapitányságvezető megállapította, hogy a rendezvény a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozik, azzal összefüggésben biztosítási terv készült, a rendezvény idejére fokozott ellenőrzést rendeltek el – ez utóbbiról írásos utasítást nem adtak ki.

A levél részletesen hivatkozik a Fővárosi Ítéltábla ítéletére. A hivatkozás szerint a bíróság értelmezésében a felosztatott szervezethez tartozás kellékei, jellemzői, jelzői a zárt alakzatban vonulás, a vezényszavak használata, az egyenruha viselése, az elhangzó beszédek tartalma és a zászlók, transzparenszek jelenléte. „A másodfokú ítélet 20-ik oldalán az ítélethozó kifejti, hogy ezen elemek is részei voltak annak, mely a társadalom tagjaiban – az összes körülményt együtt értékelve, de nem feltétlenül a felsorolt feltételeket együttesen megjelenítve, tanúsítva – félelmet, riadalmat, megbotránkozást keltettek a Magyar Gárda részéről és amelyek (többek között) jelentős szerepet játszottak a szervezet társadalomellenessé nyilvánításában és megszüntetésében.”

A válaszlevél a továbbiakban a rendezvény biztosításáról a biztosítás parancsnoka és a rendbiztos által közösen készített jelentést idézi (lásd II. 4. pont). A rendezvénnel összefüggésben keletkezett jelentésekhez az alábbi megjegyzéseket fűzi.

Az intézkedő járőrök a kapitányságvezető megállapítása szerint rendszeresített egyenruhát, szolgálati öltözetet viseltek, az azonosító számot tartalmazó jelvényt azon az előírásoknak megfelelően helyezték el.

Az igazoltatások ugyanakkor nem minden esetben a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) előírásai szerint zajlottak, az eljáró rendőrök közül hárman nem tettek eleget az idézett jogszabály 4. § (1) és (6) bekezdéseiben foglalt követelményeknek, ezért ellenük fegyelmi eljárás indult.

2) Az iratokhoz csatolt jegyzőkönyv tanúsága szerint a rendezvény bejelentéséről 2009. november 2-án 13 órakor egyeztető tárgyalást tartottak.

A hatóság eljáró tagja a bejelentővel közölte, hogy a Fővárosi Ítéltábla helyben hagyta a Fővárosi Bíróság ítéletét a Magyar Gárda felosztatásáról. Felhívta a rendező figyelmét, hogy a Magyar Gárda tagjainak szervezett megjelenése nyilvános helyen szabálysértést valósít meg, vezetőjük ellen pedig büntetőeljárás kezdeményezhető. A szabálysértést az követi el, aki „szervezetten utal a Magyar Gárdára”, például zászlókkal, a zászlók alatti vonulással, masírozással.

A jegyzőkönyv szerint a bejelentő válaszában előadta, hogy „az Új Magyar Gárda zászlaja nem fog megjelenni, a gárdatagok nem fognak alakzatba állni, nem lesz egységes öltözet, sem a szervező részéről köszöntés, nem lesznek vezényszavak, nem lesz vonulás”.

A rendezvény jogszerű lebonyolításával kapcsolatos tudnivalókat – a rendezvényt a rendőrség tudomásul vette, biztosításáról gondoskodik, melyek a gyülekezési jog gyakorlásának törvényben szereplő korlátai, milyen esetekben kerülhet sor az oszlatásra, az esetlegesen felmerülő jogellenes cselekmények típusait – külön rendőrségi tájékoztató levélben rögzítették, illetve a tudnivalókra a helyszínen a rendbiztos újra felhívta a bejelentő figyelmét.

3) A rendezvénnnyel kapcsolatos rendőri feladatokról biztosítási terv készült, amely szerint a rendezvény lebonyolításához a szervező rendőri biztosítást nem kért. A rendezvénnnyel kapcsolatosan nem jutott a rendőrség tudomására olyan tény, amely a rendezvény békés lebonyolítását veszélyeztetné.

A terv utalt az ítéltáblai határozatról, az Új Magyar Gárda részvétele esetén potenciálisan megvalósuló szabálysértésről és bűncselekményről adott és a fentebb hivatkozott jegyzőkönyvben is rögzített kioktatásra.

A terv egyénre és tevékenységre lebontva rögzíti a rendőri fellépés kereteit, például az intézkedési és jelentéstételi kötelezettséget szabálysértés és bűncselekmény észlelése esetén.

4) A biztosítás parancsnoka és a rendbiztos közös jelentésükben az alábbiakat rögzítették.

A rendezvényt megelőzően eligazításra került sor, amelyen részt vett a biztosításban közreműködő állomány. Ennek során többek között ellenőrizték a rendőrök ruházatát, és megállapították, hogy azon az előírásoknak megfelelően viselték a részükre kiadott azonosító számot, illetve jelvényeiket, a civil ruhás dokumentálók rendelkeztek szolgálati igazolvánnyal.

A rendezvény megkezdése előtt megjelent a helyszínen a biztosítás parancsnoka, a rendbiztos pedig felvette a kapcsolatot a bejelentővel, szervezővel, és arról tájékozódott, hogy a rend fenntartása érdekében a szervező milyen intézkedéseket tett, illetve tervez, továbbá felhívta figyelmét az egyeztetésen elhangzott tájékoztatásra, a bejelentési jegyzőkönyvben foglaltakra, azok megtartására.

A helyszínen ekkor már jelen volt egy körülbelül 30 fős, „a felosztatott Magyar Gárda egyenruhájára teljes mértékben hasonlító” ruházatot viselő csoport: „fekete színű bomber dzseki, fehér színű oroszlán jelképpel a hátán, árpádsávós nyakkendőben, fekete nadrágban és fekete bakancsban, fekete sapkában”.

A rendezvény 19 óra 3 perckor megkezdődött, a Himnusz elhangzását megelőzően az egyenruhát viselő résztvevők az emlékművel szemben két soros oszlopban, egyértelműen alakzatban helyezkedtek el, mögöttük álltak a szimpatizánsok, kb. 40 fő. A két sorral szemben, az emlékmű mellett két egyenruhás személy árpádsávós zászlókat tartott – a Himnusz kezdetekor a katonai tiszteletadásnak megfelelően megdöntve –, és további két egyenruhás személy állt az emlékmű két oldalán. A jelentés szerint a tiszteletadás fenti módja – a zászló megdöntése – katonai jelleget tükrözött, mivel az a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzatáról szóló 8/1999. ORFK Utasításban is szereplő módon zajlott.

A Himnusz elhangzását követően, 19 óra 5 perckor a rendbiztos a bejelentőhöz ment, és közölte, hogy főszervezőként szólítsa fel a jelenlévőket a szabálysértés abbahagyására, az alakzat megszüntetésére. Erre a bejelentő ígéretet tett, és felszólította a jelenlévőket, hogy menjenek hozzá közelebb, azonban ennek a résztvevők nem tettek eleget, és a felszólítást a bejelentő nem ismételte meg.

A bejelentő 19 óra 6 perckor kezdte meg beszédét, utalt arra, hogy nem köszönheti a megszokott módon a jelenlévőket, mert az szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül. Ekkor valaki bekiabálta, hogy „Adjon az Isten!”, amire szétszórt „Szebb jövőt!” válasz hangzott el, majd egy mondat végére beszűrve a beszédében a bejelentő mégis azt mondta, hogy „Adjon az Isten!”, amire az egyenruhát viselők hangosan, kórusban válaszoltak, hogy „Szebb jövőt!”. A jelentés szerint ez a tevékenység egyértelműen a bíróság által felosztatott Magyar Gárdára utalt, annak jellegzetes köszöntése volt. A kétsoros alakzat a rendezvény teljes ideje alatt megmaradt.

A rendezvény végén, 19 óra 25 perckor a biztosítás parancsnoka utasítást adott ki, hogy a rendőrök az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. r. (a továbbiakban: Szabs.r.) 10/C. §-a és az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján kezdjék meg a szabálysértést megvalósító személyek igazoltatását, mivel a közbiztonság és közrend védelme érdekében tisztázni kellett ezen személyek személyazonosságát.

A biztosítás parancsnoka és a rendbiztos a biztosításban részt vevő rendőri állománnyal felvonulva a törvény nevében felszólította az alakzatban álló egyenruhás csoport tagjait, hogy vonuljanak a tér bal oldalára, ahol velük szemben szabálysértés elkövetése miatt igazoltatásra fog sor kerülni. Az igazoltatás biztonsági körgyűrűben zajlott, amellyel az igazoltatottakat a rendőrök elválasztották a szimpatizáns csoporttól. Az igazoltatás során igazoltató lapokat töltöttek ki. Az intézkedő rendőrök közölték nevüket, rendfokozatukat, az igazoltatás jogalapját, annak következményét. A már igazoltatott személyeket a tér bal oldalára irányították, ahol a biztosítás parancsnoka ismételten közölte velük, hogy cselekményükkel szabálysértést követtek el, és ellenük szabálysértési feljelentést tesz az Egri Rendőrkapitányság.

A jelentés hivatkozik az Rtv. 13. § (1) bekezdésében foglalt intézkedési kötelezettségre, amely a konkrét esetben az ismertetett körülmények miatt az egyenruhát viselő, alakzatban álló személyek esetében fennállt, azonban a jelenlévő szimpatizánsokkal szembeni fellépést nem tett szükségessé. A jelentés szerint az intézkedések során a rendőrök e mellett eleget tettek az Rtv. 15. § (1) bekezdésében foglalt arányossági követelménynek, hiszen – személyes meggyőzés és egyeztető tárgyalás útján – mindent megtettek a tényleges rendőri fellépés elkerülésére.

A képfelvételek készítésének jogalapját az Rtv. 42. § (1) bekezdése teremtette meg, a felvételeket a szabálysértési eljárásban felhasználták, továbbá azok az előállított személy testi sértetlenségét is tanúsítják.

A rendezvény kapcsán 29 személyt igazoltattak, 28 fővel szemben készült szabálysértési feljelentés, 1 fővel, a bejelentővel szemben büntetőfeljelentést tettek, és nyomozást rendeltek el. Az igazoltatások mintegy húsz percet vettek igénybe, ezt követően a rendőrség álláspontja szerint már szabálysértést nem valósított meg az érintettek jelenléte, ezért – bár a helyszínen maradtak –, velük szemben további intézkedésre nem volt szükség.

A rendezvény bejelentőjével, szervezőjével a rendbiztos 19 óra 46 perckor közölte – napszaknak megfelelő köszönés, nevének és rendfokozatának közlése után –, hogy magatartásával bűncselekményt valósít meg, ezért előállítják az Egri Rendőrkapitányságra. A jelentés szerint erre azért került sor, mert a körülményekből nyilvánvaló volt, hogy ő a

helyszínen megjelent, formaruhát viselő gárdisták vezetője. A rendőrség álláspontja szerint fennállt a gyanú, hogy a feloszlatásról hozott, már hivatkozott jogerős bírósági döntésre figyelemmel a Btk. 212/A. §-ába ütköző „egyesülési joggal visszaélés” vétsége valósult meg.

A bejelentőt a helyszínen igazoltatták, majd az előállító járműhöz kísérték, és ott átvizsgálták a ruházatát, végül a rabszállítóval a kapitányságra vitték. A rendőrkapitányság előtt az előállítás kapcsán nagyobb tömeg – mintegy hetven fő – gyűlt össze, ezért az épület védelmét, továbbá a szolgálatot teljes körben (például a városba bevezető útszakaszokon) megerősítették. (A tömegből kivehető volt, hogy gárdistákat értesítenek arról, hogy mi történt Egerben, és kéri, hogy jöjjenek oda minél többen.) A tömegben a helyi [...] szervezet több vezetője is megjelent, valamint a [...] zászlói is láthatóak voltak. A tömeg hangosan skandálta – egyebek mellett – az előállított személy nevét, akinek 23 óra 13 perckor bekövetkezett szabadon bocsátását követően a tömeg kb. 10 perc alatt magától széteszlott. Ezt követően megerősített járőrszolgálat biztosította a közrend fenntartását, hat mozgó csoportot hoztak létre, majd november 5-én 0 óra 46 perckor ezt is megszüntették.

A jelentés kitér arra is, hogy a városba vezető utakon felállított áteresztő pontokon összesen 29 olyan személyt igazoltattak, akik a Magyar Gárdához tartoztak, és akik más megyéből érkeztek. Egy személytől vettek el egy baseballütőt mint közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, és a járműátvizsgálások során gázálarokat, testvédő felszereléseket találtak a rendőrök.

5) A panaszossal szemben szabálysértési feljelentés készült a Szabs. r. 10/C. §-ába ütköző, „feloszlattott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel” szabálysértésének elkövetése miatt. A feljelentés a jelentéssel egyezően írja le az eseményeket és a szabálysértést megalapozó körülményeket (egyenruha, alakzat, köszöntés, zászló).

6) A rendőrség által az eseményről készített felvételen látható, amint a helyszínen egy nagyobb létszámú csoport tart megemlékezést, zászlókkal. Egy elkülöníthető csoport sorokban áll katonai jellegű sapkában, egyforma kabátban, melyen elől árpádsávós címer, hátul a Magyar Gárdával azonosítható oroszlanos címer látható.

A bejelentő megemlékező beszédében a következők hangzanak el.

„Elnézést, hogy nem a tőlem megszokott módon kell köszöntenem, »Adjon az Isten!«-nel az itt megjelenteket, ugyanis felhívták rá a figyelmemet, hogy ez az én számból szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül.” Ezt követően a köszöntés és a rá adott („Szebb jövőt!”) válasz hallatszik a tömegből. A beszéd végén a bejelentő a következőt mondja: „...úgyhogy csakazértis: Adjon az Isten!”, amelyre a tömeg „Szebb jövőt!” kiáltással válaszol. Ezt követően további beszédek következtek. A rendezvény végén a bejelentő elbúcsúzik, közli, hogy még a Szózat és a Székely himnusz következik.

A rendőrségi felvételen ezt követően az igazoltatás képsorai következnek. Az elkülönített formaruhás csoport tagjait egyesével szólítják, az egyik rendőr közli a tömeggel, hogy „két kollégám fogja Önöket igazoltatni”, majd a szólított személyeknek az igazoltatást végző személy bemutatkozik, közli a rendfokozatát és azt is, hogy az Egri Rendőrkapitányságról jött. Hallható az is, hogy „a közbiztonság érdekében igazoltatni fogjuk”. Az intézkedések végén elhangzik az is, hogy „az intézkedést befejeztem, távozhat”.

Ezt követően az egyedileg igazoltatott személyeket csoportba terelik a rendőrök, és az egyik eljáró rendőr közli, hogy az igazoltatottakkal szemben az Egri Rendőrkapitányság szabálysértési feljelentést fog tenni, és megkérdezi őket, hogy megértették-e a tájékoztatást. A rendőrök az intézkedést kifejezetten higgadtan hajtják végre, a résztvevők részéről őket érő szóbeli provokációkra nem reagálnak.

A rendezvény bejelentőjének szintén bemutatkozik egy rendőr, és közli, hogy bűncselekményt követett el, ezért előállítják, és megkérdezi, hogy önként az autóhoz megy-e, vagy testi kényszerrel kell alkalmazniuk. A bejelentő önként aláveti magát a rendőri intézkedésnek. A rendőrök kérdésre is csak azt közlik, hogy „bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt” állítják elő, és azt mondják, hogy magát a konkrét bűncselekményt majd bent fogják vele közölni.

Ezt követően a bejelentőt két oldalról a karjánál megfogva két rendőr az autóhoz kíséri, ahol – miután két kezét az autó oldalára tette – egy rendőr a ruházatát átvizsgálja. Miután a bejelentővel a rendőrségi jármű elhajt, a helyszínen maradtak között az hangzik el, hogy ők is a rendőrkapitányság elé mennek.

Későbbi felvételeken a tömeg látható a rendőrkapitányság előtt, melynek tagjai fáklyával várják a bejelentőt. A bejelentő szabadítását követően, amikor ő a tömeghez ér, újra elhangzik a Magyar Gárda köszöntése és arra a tömeg választ ad.

7) A panaszos igazoltatása a rendőrség által rendelkezésre bocsátott felvételen nem azonosítható. A felvételen az látható, hogy más igazoltatottak esetében az intézkedő rendőrök a 6) pontban leírtak szerint jártak el. Az is követhető, hogy más esetekben az igazoltatott személyeket nem engedik a tömeghez visszatérni, kéri, hogy a másik irányba menjenek, hogy el lehessen különíteni, kit igazoltattak már, és kit kell még igazoltatni. Látható az is, hogy az elkülönítve várakozó, már igazoltatott személyek csoportjával egy rendőr közli, hogy szabálysértési feljelentést fognak velük szemben tenni, és megkérdezi, hogy megértették-e. Az igazoltatott személyek soraiból hallatszik, hogy van lehetőség panasztételre, és ekkor alakul ki az a döntés, hogy a rendőrkapitányságon nyújtsanak be panaszt. Ezt követően a rendezvény bejelentőjét előállítják, és a tömeg a rendőrkapitányság elé vonul.

III.

A panaszos vitatta az igazoltatás jogalapját, valamint azt, hogy a rendőrség épületébe nem engedték be őket, és megíúsították, hogy panaszjogukkal személyesen élni tudjanak a kapitányságon. Kiemelte, hogy az igazoltatás nem az előírt formák szerint zajlott, nem tájékoztatták panaszjogáról, a szabálysértés eljárás megindításának okát nem közölték vele, és az adatrögzítés jogalapja is hiányzott, továbbá a vele szemben eljáró rendőrön nem látott azonosító számot. Sérelmezte továbbá, hogy az intézkedés számára „komoly hátrányt okozott”, előadása szerint úgy bántak vele, mint egy bűnözővel.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos emberi méltósághoz, tisztességes eljáráshoz, a személyes adatok védelméhez fűződő, a panaszhoz és békés gyülekezéshez való jogát.

1) A Testületnek először arról kellett állást foglalnia, hogy megfelelő jogalap birtokában történt-e a panaszos igazoltatása. A rendőrség a panaszos esetében az igazoltatás jogalapjaként az Rtv. 29. § (1) bekezdését, mögöttes jogalapjaként a Szabs. r. 10/C. §-ában foglalt szabálysértés elkövetését jelölte meg.

A Testület leszögezi, hogy az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési felelősség vizsgálata nem tartozik hatáskörébe, azonban ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés, jogkorlátozás mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Ennek vizsgálata nélkül ugyanis a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A konkrét esetben azt kellett a fentiek szerint vizsgálni, hogy (a) a felosztatott társadalmi szervezetben való részvétel gyanúja megfelelő jogalapot szolgáltatott-e az igazoltatásra, az adatok rögzítésére, (b) arányban állt-e ez az intézkedés a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával, (c) a rendőri fellépés során tiszteletben tartották-e az Rtv. 20. § (2) bekezdésében előírt formásokat, (d) az intézkedő rendőr viselt-e azonosító számot, és végül (e) megalázóan bántak-e a panaszossal az intézkedés során.

a) Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a „rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”.

A rendőrség az igazoltatás végrehajtása kapcsán a közrend és közbiztonság védelmére hivatkozik, ennek mögöttes alapját pedig a Szabs. r. 10/C. §-a teremtette meg, miszerint szabálysértést követ el, aki „a bíróság által társadalmi szervezet felosztatásáról hozott döntésében jogellenesnek nyilvánított tevékenységet végez”.

A szabálysértési tényállásból fakadóan egyértelmű, hogy annak megvalósulásához szükséges egy, a szervezet felosztatásról hozott jogerős, bírósági határozat. Az elkövetőnek pedig szándékosan, ezen bírósági döntés jogerőre emelkedésének tudatában kell kifejtjenie olyan magatartást, amely megfeleltethető a felosztatásról hozott döntésben jogellenesnek nyilvánított tevékenységnek.

A panaszos részvételével zajlott esemény bejelentőjének figyelmét a 2009. november 2-án tartott egyeztető tárgyaláson kifejezetten felhívták a Magyar Gárda felosztatásáról hozott jogerős döntésre. A Fővárosi Ítéltábla 2009. július 2-án kihirdetett másodfokú, jogerős ítéletével a Magyar Gárdát felosztató elsőfokú ítéletét helybenhagyta, egyben kiterjesztve azt a Magyar Gárdával szimbiózisban működő mozgalomra is.

A panaszolt esetben a rendezvény résztvevőinek egy – a rendőrség által intézkedés alá vont – része a Magyar Gárdával azonosítható formaruhában jelent meg, a hivatkozott bírósági

ítéletekben is elemzett katonai rendben álltak, továbbá az egyesületre, illetve a mozgalomra utaló szimbólumokat és köszöntést használtak, a külvilág számára egyértelműen megjelenítette azt az üzenetet, hogy a jogerős bírósági ítélet ellenére a Magyar Gárda tovább működik. A videofelvételekből az is egyértelmű, hogy a rendezvény katonai jellegét egyéb körülmények is erősítették (tiszteletadás), és elhangzottak a Magyar Gárda mozgalomra jellemző köszöntések.

A Szabs.r. 10/C. §-ának a rendezvény idején nem volt kialakult bírói gyakorlata, a jogalkalmazás még nem munkálta ki, hogy amennyiben – mint a tárgybeli esetben is – a társadalmi szervezet feloszlatajának oka több magatartás együttes tanúsítása, úgy ezen magatartási elemek közül valamennyinek az egyidejű tanúsítása szükséges-e ahhoz, hogy a szabálysértés megvalósuljon, vagy egyes elemek önálló megvalósulása is megalapozza a szabálysértési felelősséget. A Testület álláspontja szerint azonban jelen esetben az egyidejűleg megvalósuló magatartási elemek – egyenruha viselés, katonai jellegre utaló alakzatban való fellépés, a feloszlattott mozgalomhoz kötődő köszöntés használata – ahhoz mindenképpen elégségesek voltak, hogy a feljelentés megtételéhez szükséges gyanú szintjét elérjék, és így a foganatosított intézkedéseket megalapozzák. A rendőrség tehát megfelelő jogalappal igazoltatta a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján.

Az Rtv. 29. § (3) bekezdése kifejezetten biztosítja az adatrögzítés jogalapját, ha a kérdéses adatok további eljáráshoz szükségesek. A szabálysértési gyanú ez alapján megfelelő jogalappal szolgált, hiszen az adatok „további intézkedéshez, eljáráshoz [voltak] szükségesek”, mivel a szabálysértési feljelentést a panaszos adatai alapján tudták a rendőrök elkészíteni, illetve az eljárás lefolytatásához, a későbbi bizonyításhoz ez a lépés elengedhetetlenül szükséges volt.

Ezért nem helytálló a panaszos azon álláspontja, amely szerint személyes adatainak rögzítését „nem indokolta semmilyen olyan körülmény, amely a rendőrségi törvény 29. § (3) bekezdésében került felsorolásra”.

Bár az nem állapítható meg felvétel hiányában, hogy a panaszost konkrétan igazoltató rendőr az adatrögzítés okával kapcsolatban mit közölt, a felvételeken látszik, hogy az egyedileg igazoltatott személyeket az intézkedés után csoportosan tájékoztatják róla, hogy ellenük szabálysértési feljelentést fognak tenni. Maga a panaszos is megerősíti – és sérelmezi – panaszában, hogy közölték vele: szabálysértési feljelentést tesznek ellene.

A Testület ezért nem fogadta el a panaszos azon előadását, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást az adatrögzítés céljáról, hiszen világosnak kellett lennie a számára, hogy az igazoltatásra és az adatrögzítésre a rendőrség álláspontja szerint megvalósuló szabálysértéssel kapcsolatban kerül sor.

b) Az igazoltatás végrehajtása és az adatrögzítés kapcsán az arányosság kérdése érdemben nem vetődött fel, hiszen a szabálysértési eljárás megindításához, illetve lefolytatásához a panaszos személyazonosságának megállapítására és rögzítésére nyilvánvalóan szükség volt, és nincs olyan rendőri intézkedés, amely a legitimnek elfogadott cél elérésére kisebb fokú jogkorlátozás mellett alkalmas volna.

A fentiek szerint az igazoltatást megfelelő jogalappal hajtotta végre a rendőrség, és a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozása aránytalannak sem tekinthető.

c) A panaszos sérelmezte, hogy az igazoltatás nem zajlott szabályszerűen, az intézkedő rendőr nem tájékoztatta panaszjogáról, és a szabálysértési eljárás megindításának okát sem közölte vele.

A panaszossal szembeni intézkedésről videofelvétel nem állt a Testület rendelkezésére, a másokkal szemben fogatosított intézkedésekről készült felvételek alapján azonban a Testület azt a következtetést vonta le, hogy az igazoltató rendőrök azonosítási kötelezettségüknek jellemzően megfelelően eleget tettek, az igazoltatás jogalapjául pedig az Rtv. 29. § (1) második fordulata (közbiztonság védelme) jelölték meg.

Tekintettel arra, hogy a rendőri felvételek, valamint a panasz egymásnak ellentmondóak, a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a tekintetben, hogy az igazoltató rendőr megfelelően azonosította-e magát, ezért **a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az azonosítás tekintetében nem tudta megállapítani.**

Ugyanakkor a felvételek tanúsága szerint a panaszjogról való kioktatás valóban több esetben elmaradt, noha az Rtv. 20. § (2) bekezdésének utolsó fordulata egyértelműen rögzíti, hogy az intézkedést követően „a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről”.

Az Egri Rendőrkapitányság vezetője tájékoztató levelében maga is leírta, hogy egyes igazoltató rendőrök nem tájékoztatták az igazoltatott személyeket panaszjogukról. Fentiek alapján a Testület nem látott okot a panaszos azon állításának kétségbe vonására, hogy az intézkedés során nem tájékoztatták panaszjogáról.

A Testület a panaszjogról való tájékoztatást garanciális jelentőségűnek tartja, mivel ez biztosítja a további tájékoztatások mellett azt, hogy az érintett, amennyiben vitatja a rendőri fellépés jogszerűségét, megismerje a megfelelő jogorvoslati formát. Tekintve, hogy az igazoltatásról az érintett írásos dokumentációt nem kap, a szóbeli tájékoztatásnak kiemelt jelentősége van.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszosnak sérült a panaszjoga, amikor az igazoltatást követően nem tájékoztatták a törvényben biztosított panaszlehetőségekről. A Testület utal arra, hogy a kapitányságvezető tájékoztatása szerint az eljáró rendőrökkel szemben ezen mulasztás miatt fegyelmi eljárás indult.

d) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőr nem viselt látható helyen szolgálati azonosító jelvényt.

A biztosítás parancsnoka és a rendbiztos közös jelentése szerint a rendezvényt megelőző eligazítás során megállapították, hogy a rendőrök megfelelően viselték a részükre kiadott azonosító számot. A videofelvételek alapján azonban megállapítható, hogy az intézkedést fogatosító rendőrök többsége az intézkedés során láthatósági mellényt viselt az egyenruha felett.

Az Rtv. 20. §-a tartalmaz a rendőri intézkedéssel kapcsolatban garanciális kötelezettségeket, így a (3) bekezdés a szolgálati igazolvány vagy azonosító jelvény felmutatásának

kötelezettségét, a (4) bekezdés pedig azt, hogy ha „a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni”.

Az egyenruhán viselhető jelzésekkel kapcsolatban 2009 novemberében – az intézkedés idején – a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 12/2006 (IX. 27.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Öltözködési Szabályzat) volt hatályban. Az Öltözködési Szabályzat 6. sz. melléklete 9. c) pontja szerint „az azonosító jelvényt a zubbony, szolgálati dzseki (téli, nyári), a hosszú és rövid ujjú ing (szürke vagy kék, fehér), a gyakorló zubbony, a motoros ruha (téli, nyári), valamint a kutyavezető kabát bal mellzsebén a zsebfedő alatt, annak rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában annak képzeletbeli helyére tűzve kell viselni.”. Az Öltözködési Szabályzat 1. számú mellékletének b) pontja előírta a láthatósági mellény viselésének kötelezettségét közúton, valamint közvetlenül az út mellett folytatott tevékenység során az intézkedő rendőrök számára, nem rendelkezett azonban arról, hogy láthatósági mellény viselése esetén hogyan módosul az azonosító jelvény viselésének kötelezettsége.

2010. március 1. napján hatályba lépett a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 10/2010 (OT 6.) ORFK utasítás; 5. mellékletének 9. b) pontja szerint „a szolgálati azonosító jelvényt a szolgálati, gyakorló és speciális ruházaton és a láthatósági mellényen kell viselni. Az azonosító jelvényt – a bevetési póló, zubbony, kabát kivételével – a zubbony, a szolgálati dzseki (téli, nyári), a hosszú és rövid ujjú ing (szürke vagy kék, fehér), a gyakorló zubbony, a motoros ruha (téli, nyári), a kutyavezető kabát, valamint a láthatósági mellény bal mellzsebén a zsebfedő alatt, annak rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában annak képzeletbeli helyére tűzve kell viselni”.

A felvételek alapján a Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőrök valóban nem viseltek látható helyen szolgálati azonosító jelvényt. Bár az intézkedéskor hatályban volt Öltözködési Szabályzat valóban nem rendezte az azonosító jelvény láthatóságának kérdését a láthatósági mellény viselése esetén, az Rtv. 20. § (4) bekezdése egyértelműen rögzíti ezt a kötelezettséget.

A Testület állandó gyakorlata szerint a rendőrök azonosíthatóságát kiemelt fontosságúnak tartja, hiszen az eljárással kapcsolatos egyes garanciális jogosítványok csak ennek megvalósulása esetén gyakorolhatóak érdemben. A panaszolt esetben a Testület figyelembe vette, hogy a felvételen látható, hogy az igazoltatást végrehajtó rendőrök az intézkedés megkezdése előtt közlik nevüket és beosztási helyüket. **Az azonosító láthatóságával kapcsolatos hiányosságot a Testület mindezek alapján akként értékelte, hogy az sértette ugyan a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, azonban – tekintettel arra, hogy a rendőrök az azonosítási kötelezettségüknek egyébként eleget tettek – ez a sérelem csekély mértékű volt.**

e) A panaszos külön sérelmezi, hogy megalázó volt számára, hogy barátai, ismerősei szeme láttára igazoltatták, megfenyegették, és úgy bántak vele, mint egy bűnözővel.

A Testület fentiekben kifejtett álláspontja szerint a rendőrség megfelelő joggalappal és az arányosság követelményét is szem előtt tartva fogantatosított igazoltatást a panaszossal szemben. A felvételek megtekintése során az is nyilvánvalóvá vált, hogy – ellentétben a

panaszos állításával – a fellépő rendőrök higgadt, kulturált hangnemben bonyolították le az intézkedéseket.

A mégoly enyhe rendőri intézkedés is szükségszerűen korlátozza a személy méltóságát valamilyen fokig, hiszen az érintett az intézkedés idejére egy más személy „hatalma” alá kerül, utasításainak köteles engedelmeskedni.

Ha azonban az intézkedésre megfelelő joggalappal és az arányosság követelményének szem előtt tartásával kerül sor, akkor legfeljebb szabályszerű jogkorlátozásról, és nem jogsértésről van szó. Ráadásul a panaszosnak számítani kellett arra, hogy amennyiben egy jogerősen felosztatott szervezet külsőségeit magára öltve jelenik meg egy nyilvános rendezvényen, vele kapcsolatban felmerülhet a szabálysértés gyanúja (amiről egyébként a rendőrség a rendezvény szervezőjét több ízben, kimerítően tájékoztatta is), és vele szemben rendőri intézkedés kezdeményezhető.

A Testület tehát úgy ítélte meg, hogy a panaszosnak a megalázó rendőri fellépésre vonatkozó panasa nem megalapozott, az emberi méltósághoz való jog korlátozása nem lépte túl az igazoltatással feltétlen együtt járó mértéket.

2) A panaszos az igazoltatással összefüggésben jelzi: fenyegetésként élte meg annak közlését, hogy szabálysértés miatt feljelentést tesznek ellene, másrészt sérelmezi, hogy az intézkedés alapjául szolgáló konkrét szabálysértést nem jelölték meg.

A Testület fentebb levezette, hogy valóban fennállt szabálysértés gyanúja, ennek közlése és a gyanú alapján megteendő feljelentésről való tájékoztatás nem tekinthető jogellenes fenyegetésnek, hanem az Rtv. 20. § (2) bekezdés szerint az intézkedés céljáról való tájékoztatásnak minősül.

Az intézkedés céljának közlésén túl a törvényi előírások nem tartalmaznak olyan rendőri kötelezettséget, hogy a pontos szabálysértési tényállást is közöljék, bár ez a Testület álláspontja szerint elvárható, hiszen ennek ismeretében lehetnek csak tisztában az intézkedő rendőrök azzal, hogy milyen jogszabályhely teremti meg fellépésük jogalapját. Azonban a tényállás pontos megjelölésének elmaradása a konkrét helyzetben nem jelentett alapjogsértést. A panaszosnak tisztában kellett azzal lennie, hogy a rendezvényen tanúsított magatartásával összefüggésben intézkednek vele szemben, és tájékoztatták arról is, hogy ennek kapcsán tesznek ellene szabálysértési feljelentést. A feljelentés alapján megindult eljárásban pedig az őt eljárás alá vont személyként megillető jogokra vonatkozó rendelkezések alapján tájékoztatást kell kapnia a pontos szabálysértési tényállásról, és erre vonatkozóan előterjesztheti védekezését.

A fentiek szerint annak közlése, hogy az ügyben rendőrség szabálysértési feljelentést fog tenni, nem tekinthető fenyegetésnek (valójában éppen az intézkedés céljának közlése vonatkozó rendőri kötelezettség teljesítése), a konkrét szabálysértési tényállás megnevezésének elmaradásával kapcsolatban pedig a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztessége eljáráshoz való joga.

3) A panaszos sérelmezte, hogy nem engedték be a rendőrség épületébe, ezért nem gyakorolhatta panaszjogát.

A Testület ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy a panasztételi lehetőség nem jelenti azt, hogy bármikor, bármilyen körülmények között azonnal lehetne ezzel a jogosítvánnyal élni, és ez feltétlen belépést biztosítana a rendőrségi épületbe. A panaszolt esetben az érintettek – köztük a panaszos – éjjel, ügyintézési időn kívül kívántak a rendőrség épületébe lépni. Ez indokolt abban az esetben, ha valamilyen nyomós ok szól a panasz (vagy egyéb beadvány, pl. feljelentés) megtétele mellett (pl. azonnali rendőri intézkedést szükségessé tevő esemény következik be), jelen esetben azonban ilyen körülmény nem állt fent. Az Rtv.-ben rögzített esetekben nyolc, illetve harminc napos határidővel lehet a panaszjogot gyakorolni (akár postai úton is), és az azonnali panasztételhez a kérdéses ügyben nem fűződött különös érdek.

Emellett a Testület figyelembe vette azt is, hogy az érintettek – köztük a panaszos is – olyan helyzetben kívántak volna a rendőrség épületébe belépni, amikor jelentős létszámú tömeg gyűlt össze a rendőrség épülete előtt a panaszos részvételével megtartott rendezvény szervezőjének előállítása ellen tiltakozva. A rendőrség rendelkezésére álló információk szerint nagyobb területre kiterjedő „mozgósítás” indult annak érdekében, hogy a tiltakozáshoz további személyek csatlakozzanak. Abban az időpontban, amikor a rendőrség azt a döntést hozta, hogy nem fogad panasztétel céljából – hivatali időn kívül – belépni kívánó személyeket, nem lehetett kizárni annak lehetőségét, hogy a rendezvény szervezőjének előállítása elleni (egyébként a Gytv. szerint be nem jelentett rendezvénynek minősülő, de a rendőrség által fel nem osztatott) tiltakozás elveszítheti a békés jellegét.

Erre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy nem járt a panaszos panaszjogának aránytalan korlátozásával, hogy közvetlenül az esemény után a rendőrkapitányság épületében nem állt módjában a panaszát előterjeszteni.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos az igazoltatását megfelelő joggalappal hajtotta végre a rendőrség, és a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozása aránytalanak sem tekinthető. A panaszosnak a megalázó rendőri fellépésre vonatkozó panaszja nem bizonyult megalapozottnak, és a konkrét szabálysértési tényállás megnevezésének elmaradása miatt sem érte sérelem. A Testület úgy ítélte meg, hogy nem járt a panaszos panaszjogának aránytalan korlátozásával, hogy közvetlenül az esemény után a rendőrkapitányság épületében nem állt módjában a panaszát előterjeszteni. Nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a Testület a tekintetben, hogy az igazoltató rendőr megfelelően azonosította-e magát, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az azonosítás tekintetében nem tudta megállapítani. A Testület megállapította ugyanakkor a panaszos a panaszjogának sérelmét, mivel az igazoltatást követően nem tájékoztatták a törvényben biztosított panaszlehetőségekről; továbbá az azonosító láthatóságával kapcsolatos hiányosság miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését.

Annak megítélésakor, hogy a megvalósult jogsértés megállapítása nyomán a Testület az ügyet az országos főkapitánynak, vagy az intézkedést foganatosító szerv vezetőjének küldje meg, a Testület eltért egy korábbi, a jelen panasszal tartalmában nagy hasonlóságot mutató panaszbeadvány kapcsán kialakított álláspontjától, és részben korábbi gyakorlatától is. A 359/2010 (VII. 7.) számú állásfoglalásában ugyanis a Testület a panaszjog sérelme kapcsán – tekintettel e jognak a rendőri jogsértések megelőzésében, illetve orvoslásában betöltött kiemelt jelentőségére – állásfoglalását megküldte az

országos rendőrfőkapitánynak, ezzel szemben a jelen ügyben ezt nem tartotta szükségesnek.

A Testület eddigi működésének tapasztalatai alapján ugyanis elkerülhetetlennek látja a jogsérelem súlyos vagy csekély fokával összefüggésben kialakított gyakorlatának részleges felülvizsgálatát, dogmatikai pontosítását. Noha az Rtv. 93. § (2) bekezdése „az alapvető jogot csekély mértékben sértő intézkedésekről” beszél, nyilvánvaló, hogy egy jogsértés esetén ilyen jellegű fokozatokról beszélni nem lehet: a rendőri intézkedés vagy megfelel a jogszabályi követelményeknek, mely esetben jogszerű, vagy nem, mely esetben jogsértő. Nem értelmezhető ebben az összefüggésben a jogsértés mértéke, kisebb vagy nagyobb foka. Ami vizsgálható, az az, hogy a rendőri tevékenységre vonatkozó norma megsértése az adott körülmények között az érintettnek milyen fokú érdeksérelmet okozott, ebben a tekintetben ugyanis értelmezhető a fokozatosság. Míg a jogsértés megítélése dichotóm jellegű (azaz vagy megtörtént, vagy nem), addig a megvalósult rendőri jogsértés okozhat súlyosabb vagy kevésbé súlyos érdeksérelmet az adott ügy körülményeinek függvényében. Az Rtv. 93. § (2) bekezdésének helyes értelmezése tehát az, hogy amennyiben a jogsértés csekély mértékű érdeksérelmet okoz, úgy a kérdéses ügyet a Testület az országos főkapitány helyett az érintett rendőri szervnek küldi tovább elbírálásra.

Ennek tisztázása után a Testület azt vizsgálta, hogy a jelen ügyben kétségtelenül megvalósult jogsértések jelentős érdeksérelmet okoztak-e a panaszosnak. Az azonosító láthatóságával kapcsolatos hiányosságot a Testület akként értékelte, hogy az sértette ugyan a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát, azonban – tekintettel arra, hogy a rendőrök az azonosítási kötelezettségüknek egyébként eleget tettek – ez a sérelem csekély mértékű volt. Szintén csekély fokúnak ítélte meg a panaszjogról való tájékoztatás elmaradásával okozott sérelmet a Testület, mivel a panaszos utóbb határidőben elő tudta terjeszteni a Testületnél a panaszát és jogos érdekét maradéktalanul érvényesíthette.

A fenti érvelés alapján a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt az intézkedést fogantató rendőri szerv vezetőjének küldte meg.

Budapest, 2010. augusztus 25.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag